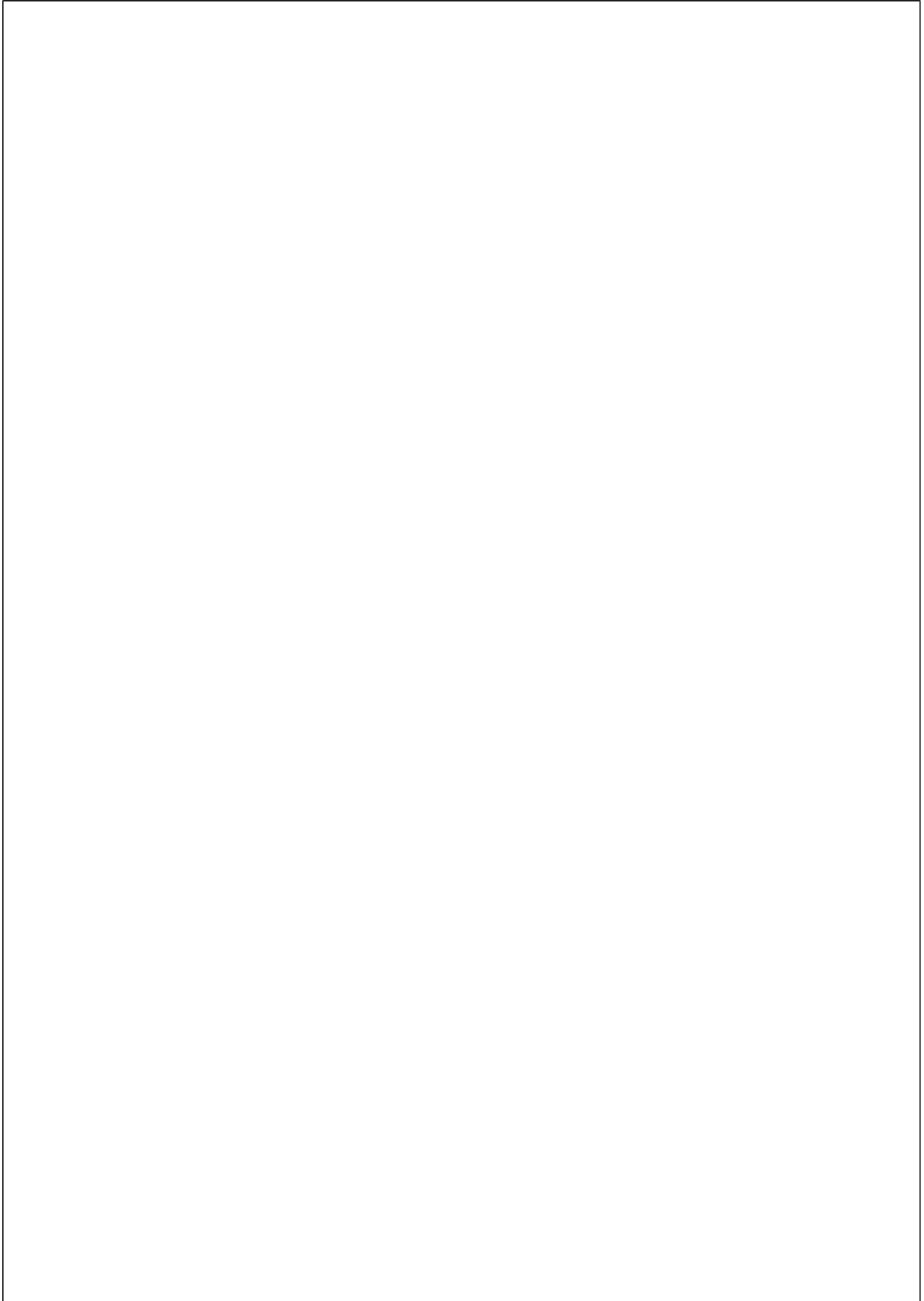

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/227942,Sowieci-zrownali-z-ziemia-groby-polskich-bohaterow.html>
01.03.2026, 02:38

Sowieci zrównali z ziemią groby polskich bohaterów

25 sierpnia 1971 roku sowieckie czołgi i buldożery wjechały na teren Cmentarza Orląt Lwowskich z zamiarem jego likwidacji. Tak władze ZSRS rugowały pamięć o bohaterach, którzy walczyli o polskość miasta w okresie kształtowania się granic II RP.

25.08

[Cmentarz Orląt Lwowskich](#)

Zniszczono kolumnadę Pomnika Chwały, a pylony, których nie udało się powalić, ostrzelano, by zatrzeć umieszczone na nich napisy z wymienionymi miejscami bitew. Pozostała tylko łacińska maksyma „mortui sunt, ut liberi vivamus” – „Polegli, abyśmy żyli wolni”. Rozbito też pomniki Amerykanów i Francuzów. Przez następne lata zdewastowany cmentarz był regularnie zaśmiecany i demolowany przez wandalów.

W tym czasie grupa Polaków – w obawie przed profanacją – potajemnie wykopywała szczątki bohaterów pochowanych na cmentarzu.

„Ratujemy od zagłady pozostałe jeszcze szczątki i kości naszych poległych żołnierzy. Prawie wszystkie groby zrównano z ziemią. Po jakichkolwiek datach i napisach nawet znaku nie pozostało. Zbliżamy się do nieuchronnej i zupełnej ruiny naszego cmentarza” – alarmowała w liście do gen. Romana Abrahama ponad 90-letnia Maria Tereszczakówna, sekretarz Mogił Polskich Bohaterów.

Dzięki odwadze i zaangażowaniu lwowskich społeczników do starej części Cmentarza Łyczakowskiego przeniesiono m.in. trumny gen. Tadeusza Rozwadowskiego, bryg. Czesława Mączyńskiego, gen. Wacława Iwaszkiewicza, lotników: Stefana Bastyrę, Stefana Steca i Władysława Torunia, a także duchownych abpa obrządku ormiańskiego Józefa Teodorowicza i ks. Gerarda Szmyda. Po wielu latach udało się odnaleźć i zidentyfikować jedynie trumny dwóch ostatnich. Dzięki temu zorganizowano im powtórne pogrzeby na Cmentarzu Obrońców Lwowa (Teodorowicz w 2011 r., zaś Szmyd w 2014 r.)

Odbudowa cmentarza rozpoczęła się jeszcze u schyłku lat 80. Nie odzyskał on jednak pierwotnego wyglądu: m.in. nie odbudowano kolumnady, zaś wszystkie nagrobki mają jednakowy kształt: prostego, białego krzyża na skromnej mogile (nie odtworzono przedwojennych indywidualnych nagrobków). Ponadto część pochówków, która znalazła się poza terenem cmentarza (na skutek budowy nowej drogi), ekshumowano i pochowano po obu stronach kaplicy cmentarnej.

Dopiero w 2005 r. odbyło się oficjalne otwarcie nekropolii, która dzięki wysiłkom Polaków odzyskała dawną świetność. Słynne lwy wróciły na święte dla Polaków miejsce w 2015 r., choć szybko zostały zamknięte w prowizorycznych skrzyniach, a dopiero niedawno zostały odsłonięte.

[Poznaj dzieje nekropolii](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

ZSRS

Artykuł